

Bryssel, 2. heinäkuuta 2025
(OR. en)

11145/25

**Toimielinten välinen asia:
2018/0231 (COD)**

COMPET 674	AGRILEG 110
MI 497	SAN 426
IND 242	DENLEG 28
CONSOM 124	PHYTOSAN 22
JUSTCIV 124	SEMENCES 22
AGRI 321	STATIS 48
AGRIFIN 75	ECOFIN 940
VETER 70	CADREFIN 77

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	1. heinäkuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Asia:	KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE sisämarkkinaohjelman 2021–2027 väliarvioinnista

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 347 final.

Liite: COM(2025) 347 final

Bryssel 1.7.2025
COM(2025) 347 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

sisämarkkinaohjelman 2021–2027 väliarvioinnista

{SEC(2025) 195 final} - {SWD(2025) 172 final}

1. JOHDANTO

Sisämarkkinaohjelma, jäljempänä 'ohjelma', on EU:n rahoitusohjelma, jonka tarkoituksena on auttaa sisämarkkinoita hyödyntämään koko potentiaalinsa ja varmistaa Euroopan pitkän aikavälin toipuminen covid-19-pandemiasta. Sisämarkkinaohjelma **perustettiin asetuksella (EU) 2021/690**¹ EU:n pitkän aikavälin talousarviokaudeksi 2021–2027 (niin kutsuttu monivuotinen rahoituskehys).

Sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan kaksi **yleistä tavoitetta**:

- ”parannetaan sisämarkkinoiden toimintaa ja suojellaan etenkin kansalaisia, kuluttajia ja pk-yrityksiä ja parannetaan niiden vaikutusmahdollisuuksia valvomalla unionin oikeuden noudattamista, helpottamalla markkinoille pääsyä, laatimalla standardeja ja edistämällä ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä ja eläinten hyvinvointia kestävän kehityksen periaatteita noudattaen ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamista sekä tiivistämällä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä sekä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, komission ja unionin erillisvirastojen välistä yhteistyötä;
- kehitetään, tuotetaan ja jaetaan korkealaatuisia, vertailukelpoisia, oikea-aikaisia ja luotettavia Euroopan tilastoja, jotka ovat kaiken unionin politiikan suunnittelun, seurannan ja arvioinnin perustana ja joiden avulla kansalaiset, poliittiset päättäjät, viranomaiset, yritykset, tiedeyhteisö ja media voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä ja osallistua aktiivisesti demokraattiseen prosessiin.”

Asetuksessa (3 artiklan 2 kohta) vahvistetaan myös erityistavoitteet, jotka ovat ohjelman pilarirakenteen perusta:

- Pilari 1: parannetaan sisämarkkinoiden tehokkuutta.
- Pilari 2: vahvistetaan pk-yritysten kilpailukykyä ja kestävyyttä.
- Pilari 3: varmistetaan tehokkaat eurooppalaiset standardit sekä kansainväliset taloudellisia ja muita kuin taloudellisia tietoja koskevaan raportointiin ja tilintarkastukseen liittyvät standardit.
- Pilari 4: edistetään kuluttajien etuja ja varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja ja tuoteturvallisuus.
- Pilari 5: myötävaikutetaan ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja turvallisuuden korkeaan tasoon kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualalla.
- Pilari 6: kehitetään, tuotetaan ja jaetaan korkealaatuisia Euroopan tilastoja.

Sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen **18 artiklan** mukaan komission on tehtävä neljän vuoden kuluessa ohjelman täytäntöönpanon aloittamisesta väliarviointi, jota hyödynnetään päätöksenteossa. Väliarviointi kattaa täytäntöönpanokauden 2021–2023.

Arvioinnissa arvioidaan ohjelmaa sen **yleisten ja erityistavoitteiden** perusteella. **Paremmen sääntelyn suuntaviivojen** mukaisesti arviointi perustuu viiden arviointikriteerin (vaikuttavuus, tehokkuus, johdonmukaisuus, EU:n tason lisäarvo ja merkityksellisyys) analyysiin. Arvioinnissa arvioidaan myös kolmea ohjelman rakennetta koskevaa lisäkriteeriä (joustavuus, synergiat ja yksinkertaistaminen). Sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen monimutkaisen rakenteen vuoksi tätä

¹ [Sisämarkkinaohjelmaa koskeva asetus \(EU\) 2021/690.](#)

arviointia varten omaksuttiin pilari pilarilta alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa. Komissio tarkastelee ensin kunkin pilarin erityistavoitteiden tuloksellisuutta arvioidakseen, miten niillä edistettiin sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja tehdäkseen päätelmät koko ohjelmasta. **Tämä kertomus noudattaa edellä kuvattua lähestymistapaa.**

Havainnot, päätelmät ja kokemukset auttavat komissiota suunnittelemaan työnsä monivuotisen rahoituskehityksen jäljellä olevalle kaudelle. Tämä toimii vakaana perustana sisämarkkinoita koskevien tulevien ohjelmien ja toimien suunnittelulle vuoden 2027 jälkeisellä rahoituskaudella.

Kertomus perustuu **komission yksiköiden valmisteluasiakirjan** muodossa esitettyyn arviointiin, jonka on laatinut Euroopan komissio ja joka on liitetty tähän kertomukseen. Kyseisessä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa annetaan lisätietoja arviointiprosessista ja arvioinnin tuloksista. Toimen tukena on ollut ulkopuolinen toimeksisaaja, jonka tehtävänä oli toteuttaa **riippumaton tutkimus**, jota on käytetty arvioinnin havaintojen tukena. Arvioinnissa on käytetty myös näyttöä, jota on saatu kuulemistoimista, vaikutustenarvioinnista, seurantakertomuksista, myös vuosikertomuksista, ja muista merkityksellisistä tiedoista.

Arviointimenetelminä käytettiin tietojen analysointia ja eri lähteistä saatujen havaintojen triangulaatiota. Arvioinnissa kohdattiin useita **haasteita ja rajoituksia**, jotka voidaan ryhmitellä kahteen luokkaan. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat haasteet liittyvät siihen, ettei käytössä ole yhteistä raportointirakennetta ja indikaattorijärjestelmää, joissa otettaisiin huomioon sisämarkkinaohjelman arkkitehtuurin monimutkaisuus ja sen pilareihin kuuluvien toimien moninaisuus sekä ohjelman edistyminen ja kumulatiivinen vaikutus. Toinen luokka koskee riittämättömiä primaari- ja sekundaaritietoja, koska julkiseen kuulemiseen saatiin vain vähän vastauksia, kannanottopyyntöön saatiin vähän palautetta ja tilastotietoja ei ollut riittävästi ohjelman ja sen tulosten kustannusten ja hyötyjen kvantifioimiseksi.

2. TAUSTA

Sisämarkkinaohjelma yhdistää aiemmat budjettikohdat ja kuusi merkittävää ohjelmaa edelliseltä rahoituskaudelta (2014–2020). Se kokoaa yhteen kehikseen aloitteita kuten COSME-ohjelman, kuluttajaohjelman ja elintarvikeketjuohjelman.

Sisämarkkinaohjelma toimii EU:n pääasiallisena rahoitusvälineenä sisämarkkinoiden ylläpitämisessä ja edistämisessä. Ohjelman strateginen keskittyminen talouskasvun edistämiseen, esteiden vähentämiseen ja yhteistyön vauhdittamiseen on sopusoinnussa sen yleisten tavoitteiden kanssa, joilla pyritään varmistamaan vakaat ja yhdentyneet sisämarkkinat.

Sisämarkkinaohjelman kokonaisbudjetti on 4 353 miljoonaa euroa vuosiksi 2021–2027. Sisämarkkinaohjelmasta myönnettiin ensimmäisten kolmen vuoden aikana 1 909 miljoonaa euroa, joka on 44 prosenttia kokonaisbudjetista. Sisämarkkinaohjelman varoja jaettiin kolmena ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna (2021–2023) asetuksessa

ilmoitettujen määrien mukaisesti. Varojen jakautuminen eri pilareihin on pysynyt sisämarkkinaohjelmaa koskevassa asetuksessa² vahvistetun kehyksen mukaisena.

Ohjelma **rakentuu kuuden pilarin ympärille**, joista kukin tähtää omiin erityistavoitteisiin. Sisämarkkinaohjelmaa koskevassa asetuksessa osoitetaan ohjeelliset osuudet kokonaisbudjetista kullekin pilarille. Ohjelman varat jaetaan kunkin pilarin erityistarpeisiin räätälöityjen eri mekanismien kautta.

Sisämarkkinaohjelmasta tuettuihin **keskeisiin toimiin** kuuluvat seuraavat:

- tiedonkeruu, analysointi, Euroopan viralliset tilastot, tutkimukset ja arvioinnit EU:n oikeudellisen kehyksen tehokkaan täytäntöönpanon ja nykyaikaistamisen tukemiseksi,
- valmiuksien kehittämistä koskevat aloitteet ja jäsenvaltioiden, niiden asianomaisten viranomaisten, komission ja EU:n erillisvirastojen yhteisten toimien edistäminen,
- rahoitustuki mekanismeille, joiden avulla yksityishenkilöt, kuluttajat ja yritysten edustajat voivat osallistua päätöksentekoprosesseihin,
- asiantuntemuksen ja osaamisen vaihdon ja jakamisen parantaminen,
- yhteisten eurooppalaisten standardien laatiminen.

Pilarista 1 tuetaan sisämarkkinoita esimerkiksi **kilpailupolitiikan tehokkaalla täytäntöönpanolla ja vankilla markkinavalvontamekanismeilla**, ja sille on osoitettu 557 miljoonaa euroa (13 prosenttia). Hankintasopimuksilla rahoitettuja toimia ovat muun muassa digitaalisten alustojen, kuten CASE@EC:n ja Safety Gaten, kehittäminen, millä on parannettu kilpailun valvontaa ja edistetty turvallisempia markkinakäytäntöjä. Näillä toimilla on edistetty suoraan toimivien sisämarkkinoiden ylläpitämistä koskevaa tavoitetta.

Pilarista 2 tuetaan **pk-yrityksiä edistämällä kilpailukykyä, helpottamalla markkinoille pääsyä ja mahdollistamalla digitaalinen ja vihreä siirtymä**, ja sille on osoitettu miljardi euroa (24 prosenttia). Avustuksilla on tuettu räätälöityjen neuvontapalvelujen ja kansainvälisten verkostoitumismahdollisuuksien tarjoamista lippulaivahankkeilla, joita ovat esimerkiksi i) Enterprise Europe Network, jonka avulla pk-yritykset voivat laajentua uusille markkinoille ja ottaa käyttöön digitaalista ja vihreää teknologiaa, ja ii) Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelma, jolla helpotetaan rajatylittävää vaihtoa ja edistetään innovointia ja yritysten kasvua.

Pilarin 3 tavoitteena on vahvistaa **standardointiprosesseja** ja raportointikehyksiä yhdenmukaisten markkinakäytäntöjen varmistamiseksi, ja sille on osoitettu 221 miljoonaa euroa (viisi prosenttia). Eurooppalaisille standardointiorganisaatioille osoitetulla rahoituksella ja erillisavustuksilla on tuettu yhdenmukaistettujen standardien kehittämistä ja täytäntöönpanoa sekä pyritty näin varmistamaan yhteensopivuus, edistämään kauppaa EU:ssa ja ylläpitämään EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä.

Pilarilla 4 edistetään **kuluttajansuojaa ja tuoteturvallisuutta** koordinoituilla valvonta- ja valmiuksienkehittämisalotteilla, ja sille on osoitettu 189,5 miljoonaa euroa (neljä prosenttia). Avustuksilla ja hankinnoilla on rahoitettu kansallisten viranomaisten valmiuksienkehittämisohjelmia ja vahvistettu kuluttajien oikeussuojamekanismeja. Esimerkkejä ovat tuhansia rajatylittäviä riitoja ratkaisseet Euroopan kuluttajakeskukset ja Safety Gate -alusta, jolla on mahdollistettu vaarallisten tuotteiden entistä nopeampi tunnistaminen ja poistaminen sekä kuluttajien etujen turvaaminen.

² Sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen 4 artiklassa esitetään kunkin pilarin erityiset rahoitusmäärät euroina.

Pilarilla 5 puututaan elintarvike- ja maatalousalan **terveys- ja turvallisuushaasteisiin** edistämällä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, tautien torjuntaa ja kestäviä käytäntöjä, ja sille on osoitettu 1,68 miljardia euroa (40 prosenttia). Avustuksilla on tuettu eläinlääkinnällisiä ja kasvien terveyteen liittyviä hätätoimenpiteitä ja -ohjelmia sekä mikrobilääkeresistenssin ja elintarvikejätteen ehkäisemistä koskevia toimia. Lisäksi hankintasopimuksilla on rahoitettu koulutusaloitteita ”Koulutuksen parantaminen elintarvikkeiden turvallisuuden lisäämiseksi” -ohjelmasta. Näillä toimilla on vahvistettu tautien ehkäisytoimenpiteitä, parannettu EU:n sääntöjen noudattamista, tuettu kansanterveyttä ja turvallisuutta ja lisätty elintarvikeketjun kestävyyttä.

Pilarin 6 tavoitteena on tuottaa **laadukkaita Euroopan tilastoja**, jotka tarjoavat vankan tietopohjan politiikkojen laatimiselle ja päätöksenteolle, ja sille on osoitettu 552 miljoonaa euroa (13 prosenttia). Hankintasopimukset ja kansallisille tilastolaitoksille myönnetty avustukset ovat mahdollistaneet luotettavien tietojoukkojen tuottamisen, kuten taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöindikaattoreiden ajantasaiset päivitykset. Näillä toimilla on varmistettu, että päättäjillä on käytettävissään luotettavia ja merkityksellisiä tietoja, jotka auttavat tarttumaan tehokkaasti esiin tuleviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

3. TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT

Koska sisämarkkinaohjelman rakenne on ainutlaatuinen ja toimia toteutetaan ohjelman pilarien kautta, analyysissa keskitytään erityistavoitteisiin, joiden perusteella tehdään havaintoja koko ohjelmasta. Ohjelman väliarvioinnin **päätelmät kolmesta ensimmäisestä täytäntöönpanovuodesta (2021–2023) ovat myönteisiä**. Arviointi osoitti, että keskeisillä rahoitetuilla toimilla on edistetty sisämarkkinaohjelman yleisten ja erityistavoitteiden saavuttamista. Vaikka täytäntöönpanon puolivälissä tehdyt päätelmät ovat yleisesti ottaen myönteisiä, parantamisen varaa on edelleen.

3.1. Vaikuttavuus

Sisämarkkinaohjelma on osoittautunut vaikuttavaksi sille määritettyjen tavoitteiden saavuttamisessa, **vaikka** joitain parannuksia voidaan tehdä, koska vaikuttavuus vaihtelee eri pilarien välillä.

Pilariin 1 kuuluvilla sisämarkkinaohjelmasta rahoitetuilla toimilla on tuettu vaikuttavasti digitaalisten välineiden parantamista eri politiikanaloilla, kuten kilpailupolitiikassa, markkinavalvonnassa, rahoituspalveluissa ja kuluttajille tiedottamisessa. Näillä välineillä on voitu parantaa kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa ottamalla käyttöön erityisiä digitaalisia ratkaisuja ja tehostamalla yhteistyötä kansallisten kilpailuviranomaisten ja jäsenvaltioiden kanssa. Edistymistä on saavutettu esimerkiksi tapausten hallinnointiväline CASE@EC:n ja komission sähköisen tutkintafoorumin eRFI:n osalta, vaikka CASE@EC:n käyttöönotto kilpailupolitiikan välineissä on saatettu päätökseen vain osittain ja entiset tapausten hallinnointivälineet on vielä poistettava asteittain käytöstä. Lisäksi hallinnollista yhteistyötä ja EU:n tietojen julkista saatavuutta on tuettu merkittävästi Your Europe -verkkopalvelun ja sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) kaltaisilla välineillä. Arvioinnissa korostetaan kuitenkin, että on tärkeää kerätä säännöllisesti käyttäjäpalautetta, jotta näiden välineiden laajempia vaikutuksia voidaan arvioida paremmin.

Pilari 2 on osoittautunut vaikuttavaksi sille määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisessa, sillä Enterprise Europe Network -verkoston ja Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelman kaltaiset lippulaiva-aloitteet tuottavat hyviä tuloksia. Enterprise Europe

Network -verkoston asiakkaiden tyytyväisyysaste on erittäin korkea ja sillä on ollut konkreettisia vaikutuksia liiketoiminnan tuloksiin. Erasmus nuorille yrittäjille -vaihtojen onnistumisaste on korkea ja niillä on saavutettu vahvistettuja oppimisvaikutuksia. Eurocluster-hankkeissa on käytetty vaikuttavasti kaskadirahoitusta pk-yritysten selviytymiskyvyn, digitalisaation ja viherryttämisen tukemiseen. Kansainvälistymistä tukevilla toimilla, kuten teollis- ja tekijänoikeuksien neuvontapalveluilla sekä EU:n ja Japanin keskuksella, on saatu aikaan merkittäviä tuloksia. Toimien tyytyväisyysaste on ollut korkea ja niillä on tuettu merkittävää määrää pk-yrityksiä.

Pilarilla 3 on vaikuttavasti lisätty sidosryhmien osallistumista eurooppalaisiin standardointiprosesseihin sekä eurooppalaisten standardien hyväksymistä ja tuettu näin yhdenmukaistamista ja keskeisiä poliittisia tavoitteita. Vaikka Euroopan standardointikomitean (CEN) ja Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean (CENELEC) kaltaisten organisaatioiden standardit on hyväksytty laajasti kansallisella tasolla, haasteita on edelleen EU:n kansainvälisen edustuksen varmistamisessa ja ETSIn suorituskyvyn parantamisessa. Pilarista on myös tuettu vaikuttavasti korkealaatuisten standardien kehittämistä taloudellisia ja muita kuin taloudellisia tietoja koskevalle raportoinnille ja tilintarkastukselle. Sisämarkkinaohjelman rahoituksen avulla EFRAG kehitti onnistuneesti ensimmäisen sarjan ESRS-standardeja ja toi esiin EU:n näkemyksiä taloudellisessa raportoinnissa. PIOB puolestaan vahvisti tilintarkastusstandardien valvontaa, lisäsi monisidosryhmäistä edustusta ja käsitteli yleistä etua koskevia kysymyksiä.

Pilari 4 on ollut keskeisessä asemassa kuluttajansuojan vaikuttavassa ylläpitämisessä ja vahvistamisessa kaikkialla EU:ssa, ja sillä on lisätty kuluttajien osallistumista päätöksentekoon. Tämä johtuu erityisesti CPC-yhteistyöverkoston työstä, Safety Gate -hälytysjärjestelmästä, Euroopan kuluttajakeskuksista ja CASP-tuoteturvallisuusaloitteesta sekä kuluttajajärjestöjen EU:n tason edunvalvonnasta BEUC:n kautta. Pilarilla on myös edistetty vaikuttavasti kuluttajien osallistumista rahoituspalveluja koskevaan päätöksentekoon. Finance Watch ja Better Finance ovat osallistuneet merkittävällä tavalla poliittisiin keskusteluihin, lisänneet tietoisuutta ja edustaneet kuluttajien etuja. Kyselytulokset osoittavat kuitenkin, että organisaatioiden toiminnan näkyvyyttä on lisättävä ja viestintää parannettava.

Pilarilla 5 on edistetty vaikuttavasti terveyttä ja turvallisuutta kaikkialla EU:ssa. Sillä on tuettu eläintautien, kuten afrikkalaisen sikaruton ja korkeapatogeenisen lintuinfluenssan, hävittämistä ja leviämisen estämistä sekä vähennetty bruselloosin, raivotaudin ja salmonellan esiintymistä siipikarjapopulaatioissa. Yhteisrahoitetut toimenpiteet ovat auttaneet jäsenvaltioita hävittämään kasvintuhoojia, kuten *Xylella fastidiosa* -bakteeria, sarvijäärää ja mäntyankeroista, tai estämään niiden leviämistä. Jäsenvaltiot ja sidosryhmät ovat raportoineet myönteisistä vaikutuksista määrällisten tietojen perusteella. Ei kuitenkaan ole selvää, missä määrin sisämarkkinaohjelma on vaikuttanut näihin tuloksiin. Eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan työohjelmien joustavuus mahdollisti resurssien kohdentamisen uudelleen kiireellisiin haasteisiin, mikä on lisännyt niiden vaikuttavuutta. Alennetut yhteisrahoitusosuudet aiheuttivat kuitenkin talousarviohaasteita useille jäsenvaltioiden viranomaisille. Pilarilla 5 on tuettu vaikuttavasti taitojen ja tietämyksen jakamista sidosryhmien välillä ””Koulutuksen parantaminen elintarvikkeiden turvallisuuden lisäämiseksi” -ohjelman, EU:n vertailulaboratorion ja vertailukeskusverkostojen kautta. Sillä on myös autettu vaikuttavasti torjumaan mikrobilääkeresistenssiä, ehkäisemään elintarvikejätettä ja parantamaan eläinten hyvinvointia koskevia normeja.

Pilarilla 6 on parannettu vaikuttavasti Euroopan tilastojen laatua ja ajantasaisuutta ja tarjottu vahva tietopohja päätöksenteolle sisämarkkinoilla ja keskeisillä aloilla, kuten vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä ja sosiaalisten oikeuksien alalla. Eurostatin tiedoilla on ollut ratkaiseva rooli tärkeiden EU:n strategioiden, kuten NextGenerationEU:n, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja RePowerEU-suunnitelman, laatimisessa. Lisäksi tiedot ovat auttaneet reagoimaan vaikuttavasti energiakriisiin ja covid-19-pandemian kaltaisiin kriiseihin. Euroopan tilasto-ohjelmassa laajennettiin tilastojen kattavuutta ja otettiin käyttöön metodologisia parannuksia, uusia tietolähteitä ja parempia validointiprosesseja, mikä on merkittävästi lisännyt tietojen luotettavuutta. Käyttäjien suuri luottamus Euroopan tilastoihin näkyy siinä, että vuonna 2024 yhteensä 95 prosenttia vastaajista ilmoitti luottavansa näihin tilastoihin, mikä korostaa pilarin menestystä päätöksentekijöiden ja sidosryhmien tarpeiden täyttämässä.

3.2. Tehokkuus

Ohjelman täytäntöönpano on ollut **tehokasta**, sillä resursseja on kohdennettu tehokkaasti ja ohjelman kustannustehokkuudesta on saatu osoituksia. Avustuksensaajat pitävät kustannuksia ja hyötyjä yleisesti ottaen oikeasuhteisina eivätkä katso niihin liittyvän kohtuutonta hallinnollista raskautta. Pilarien toimia voidaan kuitenkin tehostaa entisestään esimerkiksi eGrants-välineen osalta.

Sisämarkkinaohjelman tehokkuutta on **pilarin 1** osalta tukenut varojen kohdentaminen hankintatoimiin, joita hallinnoidaan komission tarjouskilpailumenettelyn kautta, mikä mahdollistaa kohdennetun ja resurssitehokkaan palvelujen toimittamisen. IMI:n ja eRFI:n kaltaisia digitaalisia välineitä on kehitetty ja ylläpidetty edullisin kustannuksin, ja niillä on voitu korvata tarpeettomat järjestelmät ja parantaa tiedonvaihtoa kansallisten viranomaisien, yritysten ja kansalaisten välillä. Näistä saavutuksista huolimatta budjettikohtien yhdistämisellä on havaittu olevan vain vähän tehokkuushyötyjä, ja edelliseen rahoituskauteen verrattuna on nähtävissä vain pieniä hallinnollisia yksinkertaistuksia ja budjettisiirtomekanismien parannuksia. Tehokkuuden maksimointia koulutuksen ja vertaisoppimistoimien avulla voidaan yhä parantaa esimerkiksi yksinkertaistamalla avustusten kustannusvaihtoehtoja.

Pilarin 2 rahoitustuki kolmansille osapuolille on tehokas väline pienyritysten tukemiseen, mutta se voi aiheuttaa hallinnollisia rasitteita pienille ja vähemmän kokeneille konsortioille, jotka saavat sisämarkkinaohjelman rahoitusta. Avustuksensaajat pitävät hallinnollisia vaatimuksia yleisesti ottaen kohtuullisina, ja EEN-verkoston pk-yritysassiakkaiden mukaan palvelut on sovitettu tehokkaasti yhteen liiketoiminnan tarpeiden kanssa. Tehokkuutta voidaan parantaa yksinkertaistamalla prosesseja, esimerkiksi kehittämällä vakiomalleja, keskitetty hallinnointialusta ja paremmat maksuehdot, minkä lisäksi pienimuotoiset ohjelmatoimet tulisi varata tapauksiin, joille on selkeät perustelut, kuten innovatiivisten lähestymistapojen pilotointiin.

Pilarilla 3 on parannettu taloudellisen raportoinnin avoimuutta, jota on virtaviivaistettu ottamalla käyttöön yksikkökustannukset. Alkusiirtymä aiheutti kuitenkin hallinnollista rasitetta, jonka syynä olivat esimerkiksi päällekkäiset eGrants-prosessit ja riittämättömät matkakorvaukset inflaatiokausina. Avustuksensaajat ovat hallinnoineet varoja tehokkaasti varmistukseen vastineen rahalle ja toimineet aktiivisesti rahoituslähteiden monipuolistamiseksi, mutta eri organisaatiot, kuten kansainvälisten tilinpäätösstandardien säätiö (IFRS Foundation), Euroopan tilinpäätösraportoinnin neuvoa-antava ryhmä (EFRAG) ja julkisen edun valvontalautakunta (PIOB) ovat edistyneet vaihtelevasti. Riittävän julkisen rahoituksen varmistaminen EFRAGille ja kestävä rahoitusmallin

turvaaminen PIOBille ovat ratkaisevan tärkeitä riippumattomuuden ylläpitämiseksi ja korkealaatuisen yritys- ja kestävyysraportoinnin tukemiseksi, jotka ovat olennaisia sijoittajien ja pääomamarkkinoiden kannalta.

Pilarissa 4 siirtyminen hankintoihin on tehostanut reagointia kehittyviin kuluttajakysymyksiin, kuten digitaalisiin oikeuksiin ja tuoteturvallisuuteen. Tätä tukee kyselyiden ja tutkimusten avulla kerätty näyttö. Better Finance on osoittautunut erittäin tuottavaksi ja vaikuttavaksi, ja se on saavuttanut merkittäviä tuloksia henkilöä kohden ja menestynyt erinomaisesti verrattuna samankokoisiin organisaatioihin. Vastaavasti Finance Watch on säilyttänyt korkean tehokkuuden tason ja tuottanut kattavia tuotoksia erityisesti viestintätoimissaan. Se on myös tehnyt laadukasta työtä rahoitusväärinkäytösten, vihreiden pk-yritysten rahoituksen ja ylivelkaantumisen parissa.

Pilarista 5 on tuettu tehokkaasti eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluohjelmia ja kohdennettu resursseja tehokkaasti uudelleen ensisijaisiin tauteihin, kuten afrikkalaiseen sikaruttoon ja korkeapatogeeniseen lintuinfluenssaan, sekä yhteisrahoitettu toimenpiteitä kasvintuhoojien, kuten *Xylella fastidiosa* -bakteerin ja mäntyankeroisen, leviämisen estämiseksi. Sisämarkkinaohjelmasta rahoitettujen korkeapatogeenistä lintuinfluenssaa ja *Xylella fastidiosa* -bakteeria koskevien toimien kustannustehokkuusanalyysit korostavat ohjelman merkitystä jäsenvaltioille aiheutuvan taloudellisen taakan keventämisessä. WOA:n eläinten hyvinvointia käsittelevälle foorumille annettu tuki on vahvistanut eläinten hyvinvointia koskevien normien täytäntöönpanoa ja valvontaa kaikkialla Euroopassa. Lisäksi ”Koulutuksen parantaminen elintarvikkeiden turvallisuuden lisäämiseksi” -ohjelman koulutus- ja osallistujakohtaiset yksikkökustannukset laskivat merkittävästi, mikä johtui pääasiassa siirtymisestä verkossa toteutettaviin muotoihin.

Pilarin 6 resursseja on kohdennettu tehokkaasti, ja sidosryhmät ovat todenneet Euroopan tilasto-ohjelman olevan kustannustehokas ja tuottavan oikeasuhtaista hyötyä. Automaatio ja virtaviivaistetut tilastoprosessit ovat lisänneet tehokkuutta, mikä on yhteydessä henkilöstöresurssien vähentämiseen Euroopan tilastojärjestelmässä (ESS). Sidosryhmät ovat kuitenkin varoittaneet, että henkilöstön lisävähennykset voivat haitata Euroopan tilasto-ohjelman kykyä vastata yksityiskohtaisten ja ajantasaisten tilastojen kasvavaan kysyntään ja investoida uusiin teknologioihin. Lainsäädännön yksinkertaistaminen ja sähköisten välineiden käyttöönotto ovat onnistuneesti vähentäneet hallinnollista taakkaa, ja sidosryhmien mukaan asiassa on tapahtunut kohtalaista tai suurta edistystä. Euroopan tilasto-ohjelman tukeutuminen erilaisiin rahoituslähteisiin, myös edelleen siirrettyihin varoihin, on tukenut räätälöityjen tilastojen kehittämistä. Sidosryhmät kuitenkin korostavat, että rahoitusrakenteen on tärkeä varmistaa autonomia ja pitkän aikavälin tehokkuus.

3.3. Johdonmukaisuus

Arvioinnissa todetaan, että sisämarkkinaohjelma on **sisäisesti johdonmukainen**. Pilarien ja toiminta-alojen välillä ei ole päällekkäisyyksiä, ja kaikki pilari keskittyvät eri politiikanaloihin, joilla on eri sääntelykehykset. Ohjelman johdonmukaisuutta korostaa yhdenmukaisuus muiden monivuotisen rahoituskehysten ohjelmien, joiden toimet eivät ole päällekkäisiä sisämarkkinaohjelman kanssa, sekä EU:n sääntelykehysten, EU:n strategioiden ja laajempien tavoitteiden kanssa (ulkoinen johdonmukaisuus). On kuitenkin syytä huomioida tiettyjä vivahde-eroja, koska sisämarkkinaohjelman monialainen ja monipuolinen luonne voi lisätä ohjelman yleisen koordinoinnin monimutkaisuutta, mikä puolestaan voi vaikuttaa toimien johdonmukaisuuteen.

Pilari 1 toimii sekä sisäisesti että ulkoisesti johdonmukaisesti. Sen toimet ovat yhdenmukaisia keskenään sisämarkkinaohjelmaa koskevassa asetuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja vastaavat komission yleisiä strategioita ja painopisteitä. Pilarin toimien yhdistäminen ei kuitenkaan ole tuottanut yhdennetyn rahoitusvälineen odotettuja synergioita tai yhteisiä toimia.

Pilari 2 toimii sisäisesti ja ulkoisesti johdonmukaisesti, ja sillä on parannettu synergioita ja yhteistyötä teollis- ja tekijänoikeuksien neuvontapalvelujen kaltaisten lippulaivatoimien välillä. Pienemmillä tai vähemmän jatkuvaluonteisilla toimilla on kuitenkin heikommät yhteydet muuhun toimintaan. Vaikka sidosryhmät ovat panneet merkille koordinoinnin monimutkaisuuden sisämarkkinaohjelman monialaisessa rakenteessa, pilarille on etua sisämarkkinaohjelman laajemmasta ulottuvuudesta ja vahvemmassa asemasta. Esimerkit synergioista muiden sisämarkkinaohjelman pilareiden ja EU:n ohjelmien (kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman sekä kansallisten ja alueellisten aloitteiden) kanssa korostavat sitä, miten pilari mukautuu laajempiin tukikehyksiin ja täydentää niitä, erityisesti Enterprise Europe Network -verkostoa.

Pilari 3 toimii sisäisesti ja ulkoisesti johdonmukaisesti. Eurooppalaisen standardoinnin ja taloudellisen raportoinnin budjettikohtien yhdistäminen ei ole aiheuttanut epäjohdonmukaisuutta. Pilarin toimien erityisluonne minimoi mahdolliset päällekkäisyydet tai ristiriidat sekä pilarin sisällä että muiden pilarien kanssa. Sisämarkkinaohjelman operatiivinen tuki standardointiin on saumattomasti sopusoinnussa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Life-ohjelman kaltaisista ohjelmista saatavan hankekohtaisen rahoituksen kanssa. Tämä vahvistaa synergioita ja edistää EU:n painopisteitä, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja digitaalista siirtymää. EFRAgin uusi toimeksianto kehittää ESRS-standardeja täyttää kestävyysraportointia koskevan kriittisen aukon, ja sen puitteissa kiinnitetään erityistä huomiota yhteentoimivuuteen maailmanlaajuisien standardien kanssa, jotta varmistetaan johdonmukaisuus kansainvälisten kehysten kanssa.

Pilari 4 toimii selvästi johdonmukaisesti sisäisesti ja ulkoisesti. Sen toimet on mukautettu sisämarkkinaohjelmaa koskevan asetuksen tavoitteisiin ja sillä täydennetään laajempia EU:n aloitteita, kuten uutta kuluttaja-asioiden toimintaohjelmaa. Avustuksensaajien, kuten BEUC:in, Better Financen ja Finance Watchin, työ heijastaa yhteistyöhön perustuvaa lähestymistapaa, jossa käsitellään sekä yleisiä kuluttajien huolenaiheita että rahoituspalveluihin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi pilari täydentää muita sisämarkkinaohjelman pilareita, kuten markkinavalvontaa koskevaa pilaria 1 ja standardien asettamista koskevaa pilaria 3. Pilari täydentää myös Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa, millä varmistetaan yhdenmukaisuus kestävyyttä, digitalisaatiota ja kuluttajansuojaa koskevien EU:n keskeisten painopisteiden kanssa.

Pilari 5 toimii elintarvikkeiden turvallisuutta koskevissa osissaan selvästi sisäisesti johdonmukaisesti, ja eläinten ja kasvien terveys täydentävät toisiaan varmistaen koko elintarvikeketjun kattavan turvallisuuden. Ulkoisen johdonmukaisuuden osalta pilari vastaa hyvin EU:n painopisteitä, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, Pellolta pöytään -strategiaa ja yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) toimenpiteitä, koska sen aloitteilla pyritään muun muassa vähentämään elintarvikejätettä, minimoimaan torjunta-aineiden käyttöä ja torjumaan mikrobilääkeresistenssiä. Pilari täydentää selvästi muita ohjelmia, erityisesti Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa ja EU4Health-ohjelmaa: kussakin ohjelmassa keskitytään kestävään maatalouteen, mikrobilääkeresistenssin hillitsemiseen ja

ympäristön kestävyys liittyviin erillisiin mutta koordinoituihin näkökohtiin. Tällä maksimoidaan vaikutukset ja vältetään päällekkäisyyksiä.

Pilarin 6 tavoitteet ja toimet ovat selvästi sisäisesti ja ulkoisesti johdonmukaisia, ja niitä tukevat oikeudelliset kehykset, joilla varmistetaan johdonmukainen ja vertailukelpoinen tilastointi eri jäsenvaltioissa. Pilarilla varmistetaan johdonmukaisuus säädöskehysten, hallintoelinten ja EU:n strategioiden noudattamisen avulla. Yhteistyö EKP:n ja kansainvälisten järjestöjen kanssa parantaa tehokkuutta ja johdonmukaisuutta maailmanlaajuisien standardien kanssa.

3.4. EU:n tason lisäarvo

Sisämarkkinaohjelma tuottaa **lisäarvoa**, jota ei voitaisi saavuttaa kansallisella tasolla. Rahoitettujen toimien ansiosta komissio voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa käsitellä toimivaltaansa kuuluvia kysymyksiä. EU:n tason toimia tarvitaan myös sisämarkkinoiden toimintaan liittyvien haasteiden ja tarpeiden luonteen vuoksi. Sisämarkkinaohjelma tuottaa näin rajatylittäviä hyötyjä ja mittakaavaetuja, joita ei voida saavuttaa pelkästään kansallisella tasolla ja jotka korostavat ohjelman lisäarvoa.

Pilari 1 tuottaa EU:n tason lisäarvoa antamalla komissiolle mahdollisuuden täyttää oikeudelliset velvoitteensa, joita ei voida siirtää jäsenvaltioille, ja saamalla aikaan mittakaavaetuja. Ohjelman tuki rajatylittävälle palveluille, kuten kansallisten viranomaisten väliselle koordinoinnille, EU:n lainsäädännön täytäntöönpanolle ja yhteisille tietoteknisille välineille, tuottaa etuja, joita ei voida saavuttaa kansallisella tasolla. Pilarin toimet ovat ratkaisevan tärkeitä sisämarkkinoiden syventämiseksi, kilpailukyvyn parantamiseksi ja EU:n lainsäädännön ja politiikan tehokkaan kehittämisen ja seurannan varmistamiseksi. Lisäksi arvioinnissa korostetaan, että ilman sisämarkkinaohjelman rahoitusta näiden velvoitteiden täyttäminen edellyttäisi vaihtoehtoisia EU:n rahoituslähteitä.

Pilari 2 tuottaa merkittävää EU:n tason lisäarvoa edistämällä rajatylittävää yhteistyötä, mahdollistamalla vastavuoroisen oppimisen sekä tarjoamalla pk-yrityspolitiikkaa koskevia vertailuanalyysseja ja ohjausta, mitä ei voitaisi saavuttaa kansallisilla ohjelmilla. Sidosryhmien kuulemiset ovat johdonmukaisesti vahvistaneet EU:n tason aloitteiden aineellaisen arvon sisämarkkinoiden sääntelyn ja puitteiden yhdenmukaistamisessa. Jotta voidaan torjua epätasaista osallistumista ehdotuspyyntöihin ja hankkeisiin, edistämistoimet ja konsortioita koskevat vaatimukset on nyt kohdennettu aliedustettuihin maihin, millä varmistetaan laajempi osallisuus ja jatkuva EU:n tason lisäarvo.

Pilari 3 tuottaa merkittävää EU:n tason lisäarvoa varmistamalla jatkuvan tuen liitteen III organisaatioille (pk-yrityksiä, kuluttajia, ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia etuja eurooppalaisessa standardoinnissa edustavat organisaatiot³), jotka ovat riippuvaisia sisämarkkinaohjelman rahoituksesta pysyäkseen aktiivisina ja osallistavina standardointiprosessissa. Ilman EU:n rahoitusta riskinä on uudelleenkansallistaminen, joka uhkaa heikentää EU:n yhtenäistä ääntä kansainvälisillä talous- ja rahoitusfoorumeilla sekä vähentää johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta. EU:n toimet ovat välttämättömiä valvonnan ja koordinoinnin kannalta, standardointitoimien yhdenmukaistamiseksi EU:n lainsäädännön ja yleisen edun kanssa, markkinoiden pirstoutumisen ehkäisemiseksi ja laadukkaiden sovellettavien standardien varmistamiseksi.

³ [Sisämarkkinaohjelmaa koskeva asetus \(EU\) 1025/2012.](#)

Pilari 4 tuottaa merkittävää EU:n tason lisäarvoa rahoittamalla kuluttaja-asioita koskevia tutkimuksia ja tiedonkeruuta, jonka avulla poliittiset päättäjät voivat puuttua uusiin riskeihin, vertailla jäsenvaltioiden suoritus tasoa ja suunnitella koordinoituja täytäntöönpanotoimia. Sisämarkkinaohjelmasta tuetaan kuluttajien edunvalvontaa EU:n tasolla ja varmistetaan edustus rahoituspalvelujen kaltaisilla aloilla, joilla kansallisen tason toiminta ei olisi riittävää. Lisäksi yhteistyö kansainvälisten järjestöjen ja EU:n ulkopuolisten maiden kanssa vahvistaa EU:n kuluttajapolitiikan soveltamisalaa ja vaikutusta, sillä se perustuu koordinoituihin, datavetoisiin toimiin rajatylittäviin haasteisiin vastaamiseksi ja kuluttajien etujen tehokkaaksi edistämiseksi.

Pilarin 5 toimilla on myönteinen vaikutus ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden suojeluun. Niillä lisätään kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia kuluttajien tietoisuuden varmistamisen ja tietämyksen jakamisen avulla sekä parannetaan elintarvikejärjestelmien kestävyttä. Se tuottaa merkittävää EU:n tason lisäarvoa mahdollistamalla eläinten ja kasvien terveyttä koskevat koordinoitujen toimet, joita jäsenvaltiot eivät voisi yksin toteuttaa tai joita niiden olisi vaikea rahoittaa. Sisämarkkinaohjelman rahoituksella tuetaan eläinlääkinnällisiä ja kasvinsuojeluun liittyviä hätätoimenpiteitä ja -ohjelmia, rokotepankkeja (jotka ovat ratkaisevan tärkeitä rajatylittävien eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnassa) sekä keskeisiä välineitä, kuten EU:n vertailulaboratorioita ja ”Koulutuksen parantaminen elintarvikkeiden turvallisuuden lisäämiseksi” -ohjelman koulutusta. Näillä toimilla parannetaan merkittävästi jäsenvaltioiden virallisen valvonnan valmiuksia, yhdenmukaistetaan täytäntöönpanoa ja varmistetaan sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan edellyttämä johdonmukainen lähestymistapa.

Pilari 6 tuottaa paljon EU:n tietoja koskevaa EU:n tason lisäarvoa puolueettomuuden, luotettavuuden ja jäsenvaltioiden yhdenmukaisen vertailukelpoisuuden ansiosta. Keskitetty kehys ja metodologinen kehitys ovat parantaneet merkittävästi tietojen laatua ja ajantasaisuutta, mikä mahdollistaa tietoon perustuvan päätöksenteon. Euroopan elpymisen mittariston kaltaiset aloitteet ovat osoittaneet voivansa mukautua uusiin tarpeisiin, kun taas avustuksilla ja yhteistyötoimilla vahvistetaan jäsenvaltioiden valmiuksia. Sidosryhmät arvostavat yleisesti ottaen Euroopan tilasto-ohjelmaa, koska sillä on ratkaiseva rooli poliittisen päätöksenteon kannalta olennaisten yhtenäisten ja standardoitujen tilastojen tuottamisessa. Tällaisia tilastoja jäsenvaltiot eivät pystyisi yksin tuottamaan. Eurostatin yhdenmukaisuus maailmanlaajuisien standardien kanssa korostaa entisestään sen toiminnan merkitystä.

3.5. Merkityksellisyys

Sisämarkkinaohjelman tavoitteet ja sen kaikissa pilareissa toteutetut toimet ovat edelleen **merkityksellisiä** sisämarkkinoiden tarpeiden kannalta. Lisäksi on osoitettu, että niitä voidaan jossain määrin mukauttaa vastaamaan uusiin ja ennakoimattomiin haasteisiin (esimerkkeinä covid-19-pandemia ja Ukrainan sota), vaikka talousarvio on suhteellisen vaatimaton eikä siinä ole ennakoitu inflaatiopainetta tai edellä mainittuja tapahtumia ohjelman täytäntöönpanon aikana. Ohjelman merkityksellisyys korostuu entisestään, kun otetaan huomioon uudet poliittiset haasteet, joita on nostettu esiin uusissa poliittisissa suuntaviivoissa⁴ ja Enrico Lettan ja Mario Draghin tuoreissa raporteissa⁵. Ohjelman vaatimaton talousarvio sekä tarve parantaa tiettyjen toimien näkyvyyttä ja viestintää viittaavat kuitenkin siihen, että joitakin parannuksia on tehtävä sen varmistamiseksi, että

⁴ [Euroopan komission poliittiset suuntaviivat vuosille 2024–2029](#).

⁵ Draghin raportti, [EU competitiveness: Looking ahead – European Commission](#). Lettan raportti, [Enrico Letta – Much more than a market \(huhtikuu 2024\)](#).

ohjelma on jatkossakin merkityksellinen kansalaisten, yritysten ja EU:n yleisten poliittisten haasteiden kannalta.

Pilari 1 on edelleen erittäin merkityksellinen, koska sillä tuetaan EU:n lainvalvontaa, kilpailusääntöjä, tietoteknisiä järjestelmiä ja koordinoitiryhmiä, jotka ovat yhdenmukaisia komission strategioiden ja painopisteiden kanssa. Pilarin merkitys tulee kasvamaan entisestään, koska sillä edistetään kasvua, investointeja ja sisämarkkinoiden toteuttamista, mukaan lukien säästö- ja investointiunionin luomista, vuosien 2024–2029 poliittisten suuntaviivojen mukaisesti.

Pilarin 2 tavoitteet ja toimet ovat erittäin merkityksellisiä. Ne ovat tiiviisti yhdenmukaisia EU:n strategioiden ja painopisteiden sekä laajoihin sidosryhmien kuulemisiin perustuvien työohjelmien kanssa, millä varmistetaan, että ne vastaavat pk-yritysten ja sisämarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin. Parannuksia voitaisiin kuitenkin tehdä yhdistämällä toimet nimenomaisesti työohjelmien tavoitteisiin ja välttämällä vahvoja avustuksensaajia, joilla on liian paljon vaatimuksia.

Pilari 3 on edelleen merkityksellinen, koska se on markkinoiden tarpeiden mukainen, ja sillä tuetaan pääoman vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla, parannetaan EU:n yritysten kilpailukykyä maailmanlaajuisilla pääomamarkkinoilla ja varmistetaan, että EU:n edut ovat edustettuina standardointiprosessissa. Toimilla, kuten EFRAGin laatimilla yritysten kestävyysraportointia koskevan direktiivin mukaisilla kestävyysraportointistandardeilla, on ratkaiseva merkitys EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa, sillä ne vaikuttavat maailmanlaajuiseen standardointiin ja niillä otetaan huomioon kestävyysraportoinnin kasvava merkitys.

Pilari 4 on edelleen erittäin merkityksellinen, koska sen kuluttajansuojaa ja rahoituspalveluja koskevat toimet ovat uuden kuluttaja-asioiden toimintaohjelman ja EU:n painopisteiden mukaisia. Aloitteet, kuten Consumer PRO, ADR-avustukset sekä tietotekniset välineet, kuten Safety Gate ja sähköisessä valvonnassa käytettävät hakurobotit, tukevat tehokkaasti valvontaviranomaisia, lisäävät kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia ja varmistavat tuoteturvallisuuden. Avustuksensaajat Better Finance ja Finance Watch ovat keskeisessä asemassa rahoituspalvelujen kuluttajien edustamisessa. Niiden asiantuntemuksen merkitys kasvaa EU:n keskittyessä säästö- ja investointiunioniin ja finanssiosaamiseen, vaikka näkyvyyttä ja resursseja saatetaan tarvita lisää tulevaisuudessa.

Pilari 5 edistää vahvempia ja yhtenäisempiä sisämarkkinoita ja on erittäin merkityksellinen EU:n elintarvikeketjun muuttuvien tarpeiden kannalta. Pilarin toimilla käsitellään keskeisiä kysymyksiä, kuten uusia sairauksia, mikrobilääkeresistenssiä, elintarviketurvallisuutta ja kestäviä käytäntöjä. Eläin- ja kasvitauteja koskevat yhteisrahoitetut hätätoimenpiteet auttoivat keventämään viljelijöiden taakkaa. Seurantaan, laboratoriotarkastuksiin ja kestävään elintarviketuotantoon keskittyvät toimet vastaavat laajempia EU:n politiikkoja, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja Pellolta pöytään -strategiaa, millä varmistetaan, että toimet ovat jatkossakin merkityksellisiä vastattaessa kansanterveydellisiin ja kestävyYTEEN liittyviin haasteisiin.

Pilari 6 on edelleen erittäin merkityksellinen. Se on hyvin yhdenmukainen Euroopan tilastojärjestelmän ja muiden sidosryhmien tarpeiden kanssa, koska sen toimilla reagoidaan muuttuviin poliittisiin painopisteisiin ja tietovaatimuksiin. Vaikka Euroopan tilastojärjestelmä on osoittautunut mukautumiskykyiseksi erityisesti covid-19-pandemian ja Ukrainan sodan kaltaisten kriisien aikana, alueellisessa tietojen yksityiskohtaisuudessa, ajantasaisuudessa ja uusien tietolähteiden integroinnissa on puutteita, jotka korostavat

tarvetta jatkaa innovointia ja tehdä parannuksia uusiin poliittisiin vaatimuksiin vastaamiseksi.

3.6. Joustavuus

Sisämarkkinaohjelmalla on osittain saavutettu integroidun ohjelman odotetut hyödyt. Sisämarkkinaohjelman **joustavuuspotentiaali** on tuottanut myönteisiä tuloksia, mutta ohjelman koko potentiaalia ei vielä ole hyödynnetty. Talousarviosiirrot ovat olleet suhteellisen pieniä, ja ne ovat tapahtuneet saman komission osaston hallinnoimien budjettikohtien välillä.

3.7. Yksinkertaistaminen

Vaikka väliarviointi tuotti jonkin verran asiaa koskevaa näyttöä, **yksinkertaistaminen** ei ole koko ohjelman tasolla edennyt odotetusti. Jonkinlaista yksinkertaistamista on saavutettu ohjelman yhden yhteisen oikeusperustan kautta: komission on tarvinnut laatia vain yksi ehdotus, ja parlamentin ja neuvoston on tarvinnut hyväksyä vain yksi asetus. Näyttöä muunlaisesta yksinkertaistamisesta ei kuitenkaan juuri saatu, koska eri politiikanalojen kattamiseksi tarvitaan edelleen useita komiteoita ja työohjelmia.

3.8. Synergiat

Synergiat, joita odotettiin saatavan toimien yhdistämisestä yhden rahoitusvälineen alle, eivät ole täysin toteutuneet, vaikka politiikanalojen välillä on tehty yhteistyötä, mikä viittaa toimivaan yhteistyöhön komission osastojen välillä. Useiden pilarien yhteisiä toimia on toteutettu, mutta niitä voitaisiin kehittää enemmän.

4. SUOSITUKSET

Vaikka täytäntöönpanon puolivälissä tehdyt päätelmät ovat yleisesti ottaen myönteisiä, parantamisen varaa on edelleen. Kun otetaan huomioon ohjelman rajallinen talousarvio ja kiinteä ohjelma-aikataulu, haasteena on ottaa huomioon uudet poliittiset painopisteet ilman, että määrärahoja lisätään merkittävästi. Erityisesti odotettua korkeampi inflaatio on vähentänyt toteutettavien toimien määrää ja laajuutta.

Joustavuuden, synergian ja yksinkertaistamisen mahdollisuuksia olisi käytettävä entistä paremmin hyväksi, jotta sisämarkkinaohjelman ainutlaatuista rakennetta voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Kustakin sisämarkkinaohjelman pilarista vastaavat komission osastot voisivat tarkastella mahdollisuutta käynnistää useampia yhteisiä toimia, kuten pilarien välistä koulutusta, yhteisiä hankintatoimia, tietokantojen yhteisiä hankintoja, yhteisiä tutkimuksia, Eurobarometri-tutkimuksia, puitesopimuksia ja yhteisiä tietotekniikkahankkeita. Yksinkertaistamista olisi harkittava eGrants-välineen osalta.

Indikaattoreiden saavuttamiseen liittyvää **tiedonkeruuta** voitaisiin virtaviivaistaa. Eri pilareita koskevien tietojen järjestelmällisempi kerääminen auttaisi arvioimaan paremmin ohjelman täytäntöönpanoa. Se antaisi komissiolle mahdollisuuden toteuttaa korjaavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että toimet palvelevat vaikuttavasti ja tehokkaasti tavoitteiden saavuttamista ja että ne ovat merkityksellisiä ja johdonmukaisia sisämarkkinaohjelman ja EU:n laajempien painopisteiden kanssa.

Tiettyjä **seuranta- ja arviointikehysten** indikaattoreita voitaisiin päivittää ja hioa, jotta ne vastaisivat paremmin sisämarkkinaohjelman ja ohjelman tuloksellisuutta. Tämä parantaisi myös tiedonkeruuta, lähentäisi kehystä toimintalogiikkaan ja parantaisi viime kädessä ohjelman täytäntöönpanon arviointia erityisesti loppuarvioinnin aikana.

Pilari 1: Mahdollisuuksien mukaan useammin kerätty palaute Your Europe -neuvonnan⁶ ja EU Taxonomy Compassin kaltaisten palvelujen käyttäjiltä parantaisi käyttäjien tyytyväisyyden ja palvelujen tarjoamisen seurantaan. Kaikkia budjettikohtia koskevan yhtenäisen raportointijärjestelmän käyttöönotto yksinkertaistaisi toimien, tuotosten ja tulosten seurantaan. Tämä voisi tuoda esiin synergiamahdollisuuksia useilla eri aloilla, kuten yhteishankintojen, koulutuksen ja koordinoitun täytäntöönpanon kaltaisilla aloilla.

Pilari 2: Hankeraporteissa esitettyjen tuotos- ja tulosindikaattoreiden järjestelmällinen seuranta auttaisi tunnistamaan kaikki pk-yritykset, joita tuetaan sisämarkkinaohjelmasta. Näiden indikaattoreiden selkeä yhdistäminen erityistavoitteisiin selkeyttäisi ohjelman vaikutusta. Tulosindikaattoreita voitaisiin parantaa yhdistämällä pk-yritysten tyytyväisyys niiden saamaan tukeen ja mahdollisesti toteuttamiin jatkotoimiin. Yhdenmukaistetulla kyselyllä olisi pyrittävä keräämään tietoa esimerkiksi kasvun, digitalisaation ja kansainvälistymisen vaikutuksista.

Pilari 3: Selkeämpien standardointiprosesseihin osallistumista kartoittavien seuranta- ja palautemekanismin luominen parantaisi ymmärrystä siitä, miten EU:n rahoitus (erityisesti liitteen III organisaatioiden osalta) vaikuttaa sidosryhmien osallistumiseen. Rahoituksen puute vaikuttaisi vakavasti joihinkin organisaatioihin, joita rahoitetaan taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten raportointistandardien kehittämisen tukemiseksi, ja vaarantaisi niiden kyvyn jatkaa EU:n poliittisten tavoitteiden kannalta keskeistä toimintaansa. Myös näiden organisaatioiden rahoituspohjaa on lisättävä.

Pilari 4: Ohjelmasta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että vaikka avustuksensaajien määrällisten tuotosten mittaamiseksi tarvitaan indikaattoreita, toimien laadun tai vaikutuksen mittaamisessa kvantitatiivisten indikaattoreiden avulla on haasteita. Joillakin avustuksensaajilla on myös ollut taloudellisia vaikeuksia, koska inflaatio on kasvanut tavalla, jota ei oteta huomioon sisämarkkinaohjelman alkuperäisessä ohjelmasuunnittelussa esitettyissä määrissä. Tuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja turvallisuutta voitaisiin parantaa lisäämällä markkinavalvonnasta vastaavien virkamiesten määrää, parantamalla yhteistyötä tulliviranomaisten kanssa, nopeuttamalla tutkimustulosten levittämistä ja lisäämällä rahoituspyyntöjen määrää. Avustuksen saajien resurssien vaihteleva taso on saattanut vaikuttaa pilarin toimien tuloksiin erityisesti tilanteissa, joissa niiltä on vaadittu vastaavaa rahoitusta.

Pilari 5: Ohjelman seurantakehystä voitaisiin parantaa määrittämällä indikaattoreita, mikä auttaisi mittaamaan tarkemmin rahoitettujen toimien vaikuttavuutta ja tehokkuutta, esimerkiksi seuraamaan Euroopan unionin vertailukeskusten toimien edistymistä ja vaikutusta eläinten hyvinvointiin. Tämä auttaisi myös arvioimaan paremmin sitä, missä määrin nämä toimet edistävät sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Mahdollisuus käyttää hätäapuvarausta on tarpeen eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan hätätoimenpiteiden ja -ohjelmien tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Pilari 6: On tarpeen jatkaa investointeja uusiin teknologioihin ja innovatiivisiin tietolähteisiin. Entistä parempi sopeutuminen teknologian nopeaan kehitykseen on ratkaisevan tärkeää, ja jatkuvia toimia tarvitaan ajantasaisuuden parantamiseksi,

⁶ Your Europe -neuvontaan sisältyy palautemekanismi, ja siitä tehdään vuotuinen käyttäjäkysely.

julkaisuviiveiden vähentämiseksi ja valmiuksien kehittämistä koskevien aloitteiden vahvistamiseksi jäsenvaltioissa. Tilastotuotokset on asetettava etusijalle, ja koordinoitua muiden EU:n elinten kanssa on jatkettava sen varmistamiseksi, että kaikkein kriittisimpiin ja vaikuttavimpiin tietotarpeisiin vastataan tehokkaasti. Tämän saavuttamiseksi olisi kehitettävä vahvempia mekanismeja, joilla edistetään käyttäjien osallistumista ja ymmärretään paremmin heidän tarpeitaan ja painopisteitään, esimerkiksi kerätään palautetta nopeammin ja osallistavammin. Komissio katsoo, että Euroopan tilastot -pilari toimineen ja talousarvioineen on tärkeä määritellä erikseen myös tulevassa monivuotisen rahoituskehysten rakenteessa, jotta voidaan korostaa pilarin riippumattomuutta ja puolueettomuutta.